

ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ

«Οι σιδεράδες»

του Μίλος Νίκολιτς από τη Νέα Σκηνή του ΘΟΚ

Μετάφραση: Χρήστος Γκούβης. Σκηνοθεσία: Στέφανος Κοτσίκος

Σκηνικά: Εδουάρδος Γεωργίου. Μουσική επιμέλεια: Στέφανος Κοτσίκος.

Φωτισμοί: Γρηγόρης Παπαγεωργίου. Παίζουν: Ανδρέας Βασιλείου, Σπύρος Σταυρινίδης, Λένια Σορόκου, Ανδρέας Τσουρή.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ θεατρικά κείμενα και οι μικρές σκηνές έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό. Αν είναι να πετύχουν, πρέπει να πετύχουν απόλυτα, σε όλα τα επίπεδα, απ' όλες τις απόψεις. Οι επιμέρους αποτυχίες έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες να χαλάσουν το σύνολο σ' ένα μονόπρακτο ολιγοπρόσωπο έργο παιγμένο σε μικρή αίθουσα σε συνθήκες άμεσης επαφής με το κοινό απ' ό,τι σε μεγάλες παραγωγές. Εκεί, σε μεγάλες σκηνές και σε μεγάλα κείμενα, οι ευθύνες μοιράζονται, οι επιτυχίες, όπως και οι κακοτεχνίες, γράφονται σε προσωπικούς λογαριασμούς, η πολυσύνθετη και διαρκείας παράσταση μπορεί να έχει κορυφές και πεδιάδες, για να μην πω ερήμους. Οπότε το τελικό αποτέλεσμα είναι κράμα μικρών και ποικίλων συν και πλην.

Στην παραγωγή της Νέας Σκηνής του ΘΟΚ, στους «Σιδεράδες» του Μίλος Νίκολιτς, όλα πήγαν καλά. Πρόκειται για ένα κείμενο καλοφτιαγμένο σαν ένα πετυχημένο αστείο, σαν ένα ανέκδοτο που δεν θα ξεχαστεί, αλλά ταυτόχρονα σαν έναν απέριττο και γεμάτο νόημα μύθο. Οι τρεις σιδεράδες – στοιχείο παραμυθιού, ένας Γερμανός, ένας Σέρβος και ένας Ρώσος – στοιχείο ανεκδότη, ο Δεύτερος Παγκόσμιος – στοιχείο ιστορίας. Το τι συμβαίνει από την ανάμιξη αυτών των στοιχείων, δεν πρέπει να αποκαλύψουμε για να μη χαλάσουμε ούτε το ανέκδοτο, ούτε το παραμύθι. Είναι γνωστό ότι μια από τις πιο οδυνηρές και ταυτόχρονα ανακουφιστικές υπερβάσεις που μπορεί να κάνει ο άνθρωπος, είναι να γελάσει με τον πόνο του. Εκεί, στο μεταίχιμο του σπαργμού και του γέλιου, η ανθρωπιά και η τέχνη κάνουν αριστουργήματα. Ο Μίλος Νίκολιτς έφτιαξε μια ιστορία, ευθεία και απλή, που ξαφνικά διαγράφει κύκλο, ενώνει την αρχή της με το τέλος και αποκτά άλλες διαστάσεις. Η κυκλική δομή ταιριάζει απόλυτα στην αισθητική του μύθου και του ανεκδότη (και τα δύο υπάρχουν μόνο όταν επαναλαμβάνονται). Η μικρή διάρκεια του κειμένου κάνει το έργο συμπαγές, και αυτό είναι τόσο σωστό – μια περιττή λεπτομέρεια ή χαλάρωση του λόγου είναι ανεπίτρεπτη και στο μύθο, και στο ανέκδοτο.

Η παράσταση του ΘΟΚ φτιάχτηκε με γούστο και επαγγελματισμό.. Ο Στέφανος Κοτσίκος γνωρίζει καλά τη Νέα Σκηνή, εδώ ανέβηκε στη σκηνοθεσία του τομπρεχτικό ποτπουρρί «Περί έρωτος», και

ο «Έβρος απέναντι». Χιούμορ, απέχθεια μπροστά στις υπερβολές και τη σοβαροφάνεια, αίσθηση μέτρου – αυτά τα προσόντα του σκηνοθέτη ήταν πολύ ταιριαστά για τους «Σιδεράδες». Δεν έκρυψε καμιά δραματικότητα στις γωνίες της παράστασης για να μας την αποκαλύψει ξαφνικά και να πετύχει στιγμιαίο εφέ, και έτσι κέρδισε όλο το παιχνίδι.

Οι ηθοποιοί του, γνώστες της τέχνης του, «σιδεράδες»-μάστοροι της δουλειάς τους, έφτιαξαν μορφές ισορροπημένες μεταξύ της παραμυθένιας γενίκευσης και του ανεκδοτικού γκροτέσκο. Πιστεύω πως αν στον μπιστικό Ιάσωνα και τις «Αινιγματικές παραλλαγές» η πυκνή και έντονη ιδιουσγκρασία του Σταυρινίδη –ηθοποιού «επισκίαζε» τους ήρωές του, εδώ στο έργο του Νίκολιτς ο Γερμανός σιδεράς πραγματικά «υλοποιήθηκε», μίλησε με τη φωνή του Σταυρινίδη, πήρε τη μορφή του χωρίς κενά και χάσματα μεταξύ του κειμενικού υλικού και της τελικής σκηνικής παρουσίας. Ο Σέρβος σιδεράς του Ανδρέα Βασιλείου – προσωπική επιτυχία του ηθοποιού που συχνά αρκείται σε βοηθητικούς ρόλους στις παραστάσεις του ΘΟΚ. Σ' ό,τι αφορά τον Ανδρέα Τσουρή, ο Ρώσος του σιδεράς είναι ωραίος, γκροτέσκο, έντονος, αλλά συνειδητοποίησα βλέποντάς τον πόσο καιρό έχουμε να δούμε τον Τσουρή σ' ένα ρόλο – πρόκληση, ρόλο –δοκιμασία, τέλος πάντων, ρόλο- ευκαιρία. Μερικές φορές οι ιθύνοντες του ΘΟΚ συμπεριφέρονται κάπως ανοικοκύρετα.

Η Λένια Σορόκου είναι το κόσμημα της παράστασης. Απτόητη, αγέρωχη, φυσιολογική στον ανεκδοτικό παράλογο κόσμο του έργου και της ιστορίας του αιώνα των παγκοσμίων και μη πολέμων, η Γερμανίδα σύζυγος παραμένει σταθερή στο τρελό καρουσέλι των σιδεράδων. Η ηθοποιός συντονίστηκε πλήρως με την αισθητική του συγγραφέα και τη γραμμή του σκηνοθέτη.

Ο σκηνογράφος Εδουάρδος Γεωργίου κάνει, αν δεν κάνω λάθος, τη δεύτερη του δουλειά στον ΘΟΚ μετά από τον καλόγουστο και ατμοσφαιρικό «Θείο Βάνια». Το σκηνικό των «Σιδεράδων» στιβαρό, γερό, συγκεκριμένο, όπως ταιριάζει σ' ένα καθώς πρέπει επαγγελματικό εσωτερικό. Ο σκηνογράφος δεν επιτρέπει στον εαυτό του φανερούς συμβολισμούς και γενιεύσεις, αντίθετες με το πνεύμα του έργου, αλλά μέσα από τα ρεαλιστικά επί μέρους βγαίνει το βαθύ γενικό. ●